

REGLEMENT voor de PETANQUESPORT PLUS UITLEG & INTERPRETATIE

Vastgesteld door de reglementencommissie op 21 januari 2017, inwerking tredend op 1 maart 2017.

Versie 1.1

Aangevuld met besluiten van de reglementencommissie

Versie 1.2 (oktober 2017)

Voorwoord

Dit is de officiële Nederlandse vertaling van het Reglement voor de Petanquesport (RPS).

In lid 1 van artikel 29 van het huishoudelijk reglement van de NJBB wordt geregeld dat we in Nederland niet werken met de officiële door de FIPJP vastgestelde Frans- of Engelstalige versie van het RPS, maar met de door de reglementencommissie vertaalde versie ervan. Er wordt bij de vertaling naar gestreefd om zo dicht mogelijk bij de Franse tekst te blijven. Slechts in enkele gevallen wordt daarvan afgeweken. Meestal betreft het regels die betrekking hebben op specifiek Nederlandse situaties of specifiek Nederlandse problemen en oplossingen. Bijvoorbeeld met betrekking tot de belijning van de speelvelden, een afwijkende baangrootte, of de invallersregeling. De toegestane afwijkingen vindt u in het toernooireglement petanque (inclusief bijlagen) van de Nederlandse Jeu de Boules Bond (NJBB).

Er is een goede reden dat dit zo in onze statuten en ons huishoudelijk reglement is vastgelegd. Het is een algemeen aanvaard principe dat regelgeving van overkoepelende internationale organisaties in aangesloten landen pas ingaat nadat zij door de lokale autoriteiten is vertaald en overgenomen. Dat vloeit voort uit de gedachte dat iedereen geacht wordt de regels te kennen, maar dat niet van iedereen verwacht mag worden de vreemde taal te beheersen waarin die regels zijn opgesteld. Iedereen heeft, simpel gezegd, recht op regelgeving in het Nederlands.

Als het congres van de FIPJP besluit het Reglement voor de Petanquesport te wijzigen kunnen deze wijzigingen logischerwijze dan ook pas ingaan nadat zij vertaald zijn, en gepubliceerd. Wijzigingen treden, zoals alle andere besluiten binnen de NJBB, eerst twintig dagen ná publicatie in werking.

Wie het RPS doorleest wordt het al snel duidelijk dat het weinig systematisch is en veel leemten kent. Dat betekent dat in de praktijk vaak situaties voorkomen die om een invulling of interpretatie vragen. Als zich zo 'n situatie voordoet is de scheidsrechter de aangewezen persoon om ter plekke een faire en onpartijdige beslissing te nemen, gebaseerd op de voorliggende situatie, zijn of haar kennis van de regels en de regeltoepassing, en met respect en sportiviteit als belangrijke criterium.

In artikel 28 van de statuten van de NJBB wordt de reglementencommissie onder meer belast met het interpreteren van het RPS, en het toernooireglement (inclusief bijlagen). Zij is statutair zelfs als enige bevoegd om deze reglementen bindend te interpreteren. Natuurlijk staat vast, dat het RPS daarbij altijd leidraad en uitgangspunt is en blijft. Ook wordt gekeken naar belangwekkende uitspraken van officials op Internationale Fora.

In RPSplus legt de reglementencommissie – in aanvulling op de regels – uitspraken vast die in de loop van de tijd gedaan zijn en die in Nederland geldig zijn.

Een voornaam doel hiervan is om scheidsrechters niet aan hun lot over te laten en om te voorkomen dat scheidsrechterlijke beslissingen van elkaar gaan afwijken of misschien zelfs elkaar gaan tegenspreken.

Het bindend karakter van de uitspraken maakt de commissie natuurlijk niet onfeilbaar. Toepassing van regels en interpretaties zijn altijd voor discussie vatbaar. Alle meningen en vragen zijn daarbij van harte welkom. Het is dan natuurlijk wel handig, dat er tenslotte toch één instantie is die een knoop doorhakt. Het gaat immers niet om ieders eigen gelijk, maar om faire regels en een faire en uniforme regeltoepassing voor onze sport.

DEFINITIES

Het RPS gaat nogal vrij om met begrippen. Dat kan verwarrend zijn. De navolgende definities maken geen deel uit van het reglement, maar zijn een verklaring van de door de Reglementencommissie gebruikte termen in het RPS en het Toernooi reglement petanque.

Speelveld Een afgebakend terrein waarbinnen een onbepaald aantal banen is gesitueerd. De buitenzijden van een speelveld worden aangegeven door touwen. Deze touwen zijn altijd verlieslijnen (uitlijnen).

Een speelveld kan bovendien omringd zijn door een afschotting (opstaande rand). Indien een afschotting aanwezig is moet die op ten minste 30cm van de uitlijn staan. Indien een afscheiding aanwezig is moet deze op ten minste 1m van de uitlijnen staan.

NB: In de omgangstaal wordt wel van een "bak" gesproken.

Afzetting Een half hoge (meestal mobiele) afscheiding om een speelveld of baan bedoeld om publiek op afstand te houden.

Afschotting Een opstaande rand van betonnen of houten balken, of planken rondom een speelveld die het wegrollen van boules moet voorkomen.

Baan Een specifiek aangewezen deel van een speelveld van ten minste 3m x 12m (voor landelijke wedstrijden¹ ten minste 4m x 15m) waarop twee equipes een wedstrijd kunnen spelen.

NB in het RPS is 4m x 15 m de standaardmaat. Een afwijking tot 3m bij 12 m is onder voorwaarden toegestaan.

Banen kunnen al dan niet door touwen van elkaar gescheiden zijn.

Afgebakende banen

Als banen door touwen van elkaar gescheiden zijn noemen we die afgebakende banen. Bij afgebakende banen zijn de tussenlijnen – behalve eventuele tussenlijnen aan de kopse kant – afbakeningslijnen. De lijnen aan de buitenzijde van de buitenste banen, de buitenste lijnen aan de kopse kanten, en de eventuele tussenlijnen aan de kopse kant zijn verlies-lijnen. "Wedstrijden op tijd" worden altijd op afgebakende banen gespeeld. In dat geval zijn bovendien alle omgevende lijnen verlieslijnen.

Niet-afgebakende banen

Als op niet-afgebakende banen gespeeld wordt, wordt $\pm$ 1,5m resp. 2m aan weerszijde van een merkpunt tot de baan gerekend.

---

¹ Bij NK's geldt dat vanaf de kwartfinales.

Speelvakken Als binnen een speelveld meerdere afzonderlijke wedstrijden gespeeld worden kan dit worden opgedeeld in speelvakken. Speelvakken omvatten ten minste 2 banen. Speelvakken worden herkenbaar van elkaar gescheiden door touwen. De touwen tussen speelvakken zijn velieslijnen. (komt niet in het RPS voor)

Speelvakken

Als binnen een speelveld meerdere afzonderlijke wedstrijden gespeeld worden kan dit worden opgedeeld in speelvakken. Speelvakken omvatten ten minste 2 banen. Speelvakken worden herkenbaar van elkaar gescheiden door touwen. De touwen tussen speelvakken zijn velieslijnen. (komt niet in het RPS voor)

Algemeen

Artikel 1. Equipes

Petanque is een sport waarbij partijen worden gespeeld tussen equipes van:

- drie spelers en drie spelers (tripletten).
Ook zijn partijen mogelijk tussen:
- twee spelers en twee spelers (doubletten); of
- één speler en één speler (enkelspel).

Bij tripletten beschikt iedere speler over twee boules. Bij doubletten en enkelspel beschikt iedere speler over drie boules.

Een andere equipesamenstelling is niet toegestaan.

NB.

Voor verenigingscompetities, zoals de nationaal petanquecompetitie en sextettentoernooien, lijkt er sprake te zijn van een andere equipe-samenstelling, maar in feite is er dan sprake van teams welke bestaan uit meerdere equipes. Hierbij treedt derhalve geen afwijking van dit artikel op.

Artikel 2. Goedgekeurde boules

Petanque wordt gespeeld met door de FIPJP goedgekeurde boules die:

1. van metaal zijn;
2. een diameter hebben van ten minste 7,05cm en ten hoogste 8,00cm;
3. een gewicht hebben van ten minste 650g en ten hoogste 800g; het handelsmerk van de fabrikant en het gewicht moeten in de boules zijn gegraveerd en altijd leesbaar zijn; bij wedstrijden die uitsluitend toegankelijk zijn voor jeugdspelers van 11 jaar of jonger zijn boules van 600g en 65mm diameter toegestaan, mits vervaardigd door een erkende fabrikant;
4. niet zijn gevuld met lood of zand; in algemene zin mogen zij geen enkele bewerking of andere opzettelijke verandering hebben ondergaan na de vervaardiging door een erkende fabrikant (zogenaamde getrukeerde boules); het is met name verboden de boules opnieuw te verhitten (na te gloeien) teneinde de door de fabrikant gegeven hardheid te veranderen. Naam en voornaam van de speler, of zijn initialen, mogen echter in de boules worden gegraveerd, evenals diverse aanduidingen van de fabrikant, volgens de overeengekomen specificaties van het fabricageproces.

Artikel 2bis Sancties voor ondeugdelijke boules

Een equipe waarvan een speler schuldig wordt bevonden aan het overtreden van de regels van punt 4 van het vorige artikel, wordt onmiddellijk van het toernooi uitgesloten (gediskwalificeerd).

Als een niet-getrukeerde, maar versleten of ondeugdelijk vervaardigde boule een controle niet met succes doorstaat of niet voldoet aan de eisen 1, 2 of 3 van het voorgaande artikel, moet de speler deze vervangen. Hij mag ook de hele set boules vervangen.

Een door spelers ingediend protest met betrekking tot de punten 1, 2 of 3 kan alleen vóór de partij worden ingediend. De spelers hebben er dus belang bij zich ervan te vergewissen dat hun boules en die van hun tegenstander aan de gestelde eisen voldoen.

Een protest met betrekking tot punt 4 kan gedurende de gehele partij worden ingediend, maar alleen tussen twee werpronden in. Als een dergelijk protest echter na de derde werpronde wordt ingediend en ongegrond blijkt, worden drie punten opgeteld bij de score van de tegenstander.

De scheidsrechter of de jury mag te allen tijde de boules van een of meer spelers controleren.

Is het toegelaten te spelen met verschillende typen boules?

Ja, dit mag, mits de boules voldoen aan de eisen die in artikel 2 aan een boule worden gesteld. De boules hoeven dus niet even zwaar te zijn of dezelfde striage (strepen) te hebben.

Let op:

Als een partij eenmaal is begonnen, mag niet meer van boule(s) worden gewisseld. Iedereen speelt de partij uit met de boules waarmee hij is begonnen. Er zijn twee uitzonderingen hierop (zie punten 1 en 2 van artikel 11).

Mag ik mijn boules markeren met een stift of verven?

Dat is niet toegestaan

Aan boules mag volgens artikel 2 niets worden veranderd. Trucage kan méér kan inhouden dan alleen maar thermische of mechanische bewerkingen van het metaal: ook verven of beïnkten vallen hieronder als daardoor de eigenschappen van een boule veranderen. Zo kan een boule er stroever door worden.

Overeenkomstig artikel 16 alinea 5 dient een boule, alvorens deze wordt geworpen, te worden ontdaan van alles wat eraan kleeft. Dit betreft niet alleen modder en blaadjes, maar ook verf, inkt en dergelijke.

In toenemende mate ontstaat uit het oogpunt van publieksvriendelijkheid belangstelling voor het spelen met gekleurde boules. Nu gekleurde boules af fabriek worden geleverd die door de FIPJP worden goedgekeurd, zijn die vanzelfsprekend ook hier toegestaan.

Ook bestaat er voor onderlinge ontmoetingen en voor kleinere toernooien (regionaal) geen overwegend bezwaar tegen het aanbrengen van een bescheiden markering op boules (bijvoorbeeld met een markeringsstift enkele puntjes of een streepje zetten, of een deel van de striage inkleuren), mits de eigenschappen van de boule er niet door veranderen. De scheidsrechter beoordeelt of deze markering kan worden toegestaan.

Mijn handen zijn te klein voor zelfs de kleinste maat boules. Ik ben volwassen, maar mag ik toch met junioboules spelen?

Nee, dit mag niet.

Artikel 2 bepaalt dat juniorboules alleen zijn toegestaan bij toernooien die uitsluitend toegankelijk zijn voor jeugdspelers van 11 jaar of jonger (pupillen). Zelfs voor aspiranten en junioren (> 11) zijn ze niet toegelaten, en ook niet als het toernooi ook toegankelijk is voor aspiranten of junioren.

Mag ik de naam van mijn bedrijf in mijn boules laten graveren?

Uit artikel 2 volgt dat slechts naam en voornaam van de speler, of zijn initialen, zijn toegestaan. Uit dit artikel volgt bovendien dat boules na levering niet meer mogen worden veranderd. Dit houdt mede in dat gravingen slechts af fabriek toegestaan zijn: zij dienen vóór levering door de fabrikant te zijn aangebracht, en worden dan op het garantiebewijs vermeld.

Hoe weet ik of mijn boules aan de officieel gestelde eisen voldoen?

Op de website van de NJBB staat de volledige lijst met de toegelaten typen boules van alle officiële fabrikanten. Met boules van andere fabrikanten, of met boules van deze fabrikanten die niet in deze lijst voorkomen, mag men niet spelen op officiële toernooien en competities.

Deze lijst van toegestane boules wordt soms door de FIPJP aangepast. Op de website van de FIPJP (<http://fipjp.org/index.php/fr/reglements/label-boules-butts-agrees>) is de meest recente versie van deze lijst vinden.

Artikel 3. Goedgekeurde buts

Buts zijn van hout of van kunststof. In het laatste geval dragen zij het handelsmerk van de fabrikant en heeft de FIPJP officieel erkend dat zij aan de overeengekomen specificaties van het fabricageproces voldoen.

Hun gewicht moet ten minste 10 gram zijn en ten hoogste 18 gram.

Geverfde buts zijn toegestaan, maar noch deze, noch houten buts mogen met een magneet opgetild kunnen worden.

Buts hebben een diameter van 30mm. Een afwijking van ten hoogste + of - 1 mm is toegestaan.

Hun gewicht moet ten minste 10 gram zijn en ten hoogste 18 gram.

Geverfde buts zijn toegestaan, maar noch deze, noch houten buts mogen met een magneet opgetild kunnen worden.

Sommige goedgekeurde butjes voldoen niet aan de norm voor het gewicht

Het komt voor dat kunststof butjes die overeenkomstig de eerste alinea van artikel 3 door de FIPJP erkend zijn toch niet aan de gewichtsnorm voldoen. Hoe dan te handelen?

Als de enige bevoegde instantie een butje goed keurt, hoeft noch de gebruiker noch een scheidsrechter daaraan te twijfelen. Goedgekeurde kunststof butjes mogen daarom, mits ze in goede staat zijn, gebruikt worden ook als ze bij nameting niet zouden voldoen aan de norm voor het gewicht. Deze mogelijke afwijking geldt vanzelfsprekend niet voor houten butjes. Die worden vooraf niet getest.

Let wel, in internationale wedstrijden kunnen andere normen gelden.

Artikel 4. Licenties

Bij inschrijving moet een speler zijn licentie tonen, of een ander document, volgens de regels van zijn bond, waaruit zijn identiteit blijkt én het feit dat hij lid is van die bond.

Wat wordt verstaan onder een „ander document“?

Dat kan een brief zijn van de clubsecretaris op naam van de speler waarin de secretaris verklaart dat betrokkene lid is van de vereniging en dat voor hem een licentie is aangevraagd bij de bond of een verklaring van de bond op naam, verklarende dat betrokkene speler speelgerechtigd is.

Spel en But

Artikel 5. Reglementaire terreinen

Petanque kan op iedere ondergrond worden gespeeld. De wedstrijdleiding of de scheidsrechter kan de equipes een afgebakend terrein toewijzen. In dat geval moet dat, voor het landelijke gedeelte van nationale kampioenschappen en voor internationale toernooien, ten minste 15m lang en 4m breed zijn.

Voor andere toernooien kan de bond afwijkingen van deze minimale afmetingen toestaan, tot een minimum van 12m bij 3m.

Een speelveld omvat een onbepaald aantal afgebakende terreinen die zijn gescheiden door touwen waarvan de dikte niet van invloed mag zijn op het spelverloop. Deze touwen, die de terreinen afbakenen, zijn geen verlieslijnen, behalve de lijnen aan de kopse zijden en de lijnen langs de buitenzijde van de buitenste banen.

Als twee banen in de lengterichting aan elkaar grenzen, geldt de tussenliggende lijn als een verlieslijn.

Als de terreinen door een afzetting worden omsloten, moet de afstand tussen deze afzetting en de buitenlijn van deze terreinen ten minste 1m bedragen.

Een partij gaat tot en met 13 punten. In voorronden en cadragepartijen kan eventueel worden gespeeld tot en met 11 punten.

Sommige toernooien worden op tijd gespeeld. Er moet dan altijd op afgebakende banen worden gespeeld. In dit geval zijn alle lijnen rondom een terrein verlieslijnen.

Wat wordt bedoeld met twee banen die in de lengterichting aan elkaar grenzen?

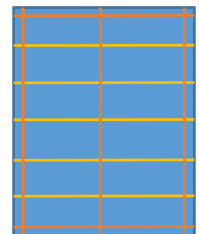
De 4de alinea luidt:

Als twee banen in de lengterichting aan elkaar grenzen, geldt de tussenliggende lijn als een verlieslijn.

Het gaat hier om banen die aan de kopse kant aan elkaar grenzen. In dat geval is de tussenlijn geen afbakeningslijn, maar een verlieslijn.

Sommigen lezen daarin een tegenspraak met de voorgaande alinea die aangeeft dat tussenlijnen geen verlieslijnen zijn, maar afbakeningslijnen.

Dat klopt wel, maar hier is sprake van een bijzondere situatie. Een lijn aan de kopse kant is tussenlijn geworden. Deze alinea geeft aan dat ook in dat geval de lijn aan de kopse kant een uitlijn blijft. In het plaatje wordt dat weergegeven door de oranje lijn midden over het speelveld.

Kunnen spelers worden verplicht binnen te spelen op een toernooi dat was aangekondigd als een buitentoernooi, zelfs als beide equipes liever buiten spelen?

Ja, dat kan. De scheidsrechter neemt in principe alle beslissingen tijdens een toernooi ter bevordering van de veiligheid en het vlotte verloop van het toernooi (artikelen 36 en 37). Zijn beslissing is bindend.

Waar moet de uitlijn worden gelegd?

De vraag waar een uitlijn gelegd moet worden is alleen relevant als er sprake is van een "afzetting" (verplaatsbare publieksafzetting) of "afschotting" (bijvoorbeeld betonnen balk of opstaande houten rand).

Artikel 5 luidt:

"Als de banen door een afzetting worden omsloten, moet de afstand tussen deze afzetting en de buitenlijn van deze banen ten minste 1m bedragen."

In de Franse tekst wordt uitgegaan van een verplaatsbare afzetting meestal bedoeld om publiek op afstand te houden. Als de afzetting te dicht op de baan geplaatst wordt zouden spelers hinder kunnen ondervinden van het publiek of gehinderd kunnen worden in hun achterwaai.

In Nederland hebben we veel vaker te maken met een situatie waarin het speelveld omringd wordt door een opstaande rand, bijvoorbeeld een trottoirband of een opstaande houten plank. Als onderscheid met de publieksafzetting noemen we dat een "afschotting". De afschotting heeft meerdere functies, waaronder het publiek buiten het speelveld houden, maar is vooral bedoeld om een speelveld af te bakenen en om het te ver wegrollen van boules zo veel mogelijk te voorkomen.

Met betrekking tot de uitlijn moet die opstaande rand behandeld worden als obstakel met dien verstande dat in Nederland de afstand tussen de uitlijn en de afschotting op ten minste 30cm bepaald wordt (Toernooi Reglement Petanque). Een boule krijgt dan nog altijd de kans om „uit" te rollen.

De scheidsrechter verklaart alle lijnen tot uitlijnen. Is dat juist?

Dat is onjuist. Uitlijnen of verlieslijnen zijn alleen de lijnen aan de kopse kant van een baan en de buitenlijnen langs de buitenste banen van een speelveld. De lijnen tussen twee parallel liggende banen zijn, behalve in partijen "op tijd", nooit verlieslijnen, maar afbakeningslijnen. Het maakt geen verschil of dat een enkele of een dubbele lijn is. Gaat een boule of het but over een afbakeningslijn dan is deze niet uit. Dat is pas het geval als een boule of het but de direct naastgelegen baan volledig overschreden heeft (dus twee banen verder terecht is gekomen). Dan wordt die boule of het but ongeldig. Zie artikel 9 onder 4 (voor het but) en artikel 19 eerste alinea (voor de boules.)

De enige uitzondering die op deze regel wordt gemaakt is wanneer er op tijd wordt gespeeld (dit moet speciaal in de toernooiaanvraag worden vermeld). In dat geval fungeren ook de tussenlijnen als uitlijnen.

Is een lijn een obstakel?

Een speelveld heeft soms „achterlijnen" (aan de kopse kant van een speelveld of baan), „tussenlijnen" of "afbakeningslijnen", en „zijlijnen". Is zo'n lijn een obstakel?

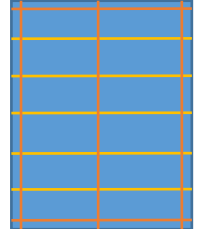
Het RPS zegt hierover:

Een speelveld omvat een onbepaald aantal banen die zijn afgebakend met touwen waarvan de dikte niet van invloed mag zijn op het spelverloop.

En:

Deze touwen, die de verschillende banen afbakenen, zijn geen verlieslijnen, uitgezonderd de lijnen aan de kopse zijden en de lijn langs de buitenzijde van de buitenste banen.

Het RPS kent twee soorten lijnen: "uitlijnen" of "verlieslijnen" enerzijds, en "markeringslijnen" of "afbakeninglijnen" anderzijds. De eerstgenoemde bevinden zich aan de buitenrand of, als er meerdere banen in elkaars verlengde liggen, aan de kopse kant van een baan. Afbakeninglijnen bevinden zich tussen afzonderlijke banen.

Het begrip obstakel wordt in het RPS niet gedefinieerd. De reglementencommissie verstaat onder een obstakel: elk natuurlijk of kunstmatig object, dat de speler hindert in zijn worp of dat de vrije baan van een geworpen of geschoten boule of but kan onderbreken. Zo is een boom, de overhangende tak van een boom, of een in de baan liggende grote steen een obstakel, evengoed als een wand in de hal, een zuil op het terrein, en het dak van een hal.

Dat een lijn te dik is komt niet heel vaak voor. Veel vaker komt het voor dat lijnen door oneffenheden in de baan zodanig boven het vloeroppervlak gespannen zijn dat zij het doorrollen van een boule verhinderen. Ze zijn in dat geval ook vaak een aanleiding voor struikelpartijen. Noch het een, noch het ander is de bedoeling. Mede daarom adviseert de reglementencommissie om geen afbakeninglijnen te leggen en erop toe te zien dat uitlijnen (of waar van toepassing afbakeninglijnen) geen obstakel worden (d.w.z. geen belemmering kunnen vormen voor het vrij uitrollen van boules of zelfs een gevaar opleveren voor de spelers). Een stevige verankering en regelmatig herstel van de banen en lijnen is daarvoor een vereiste!

In ons land worden steeds minder afbakeninglijnen gebruikt. Het gebeurt soms wel dat er (om ruimte te winnen?) ook aan de zijkant van een speelveld in een boulodrome geen (uit)lijn is gelegd. Als er geen lijn ligt (wat eigenlijk wel moet), dan is er ook geen (denkbeeldige) lijn. Je mag dan ook niet doen alsof bijvoorbeeld de muur of de opstaande rand een lijn is. Die muur of rand („afschotting“) is deel van het speelveld en vormt gewoon een obstakel zoals bijvoorbeeld buiten in een park bankjes, bomen, en dergelijke. Je mag in dat geval dus ook „via de muur“ spelen. Het idee om een boule die in zo'n geval de muur of enig ander obstakel (bijvoorbeeld de afschotting) geraakt heeft uit te verklaren, is dus ook onjuist.

Artikel 6. Begin van het spel; de werpcirkel

De équipes tossen om te beslissen welke equipe de baan kiest, tenzij deze door de wedstrijdleiding al is toegewezen, en welke equipe het but als eerste uitwerpt.

Als de wedstrijdleiding de équipes een baan heeft toegewezen, moet het but op deze baan worden uitgeworpen. De équipes mogen niet zonder toestemming van de scheidsrechter uitwijken naar een andere baan.

Een speler van de equipe die de toss heeft gewonnen, kiest de plaats waar wordt begonnen en tekent of legt een cirkel op de grond waar de voeten van elke speler geheel in passen. De diameter van een getekende werpcirkel bedraagt ten minste 35cm en ten hoogste 50cm.

Als gebruik wordt gemaakt van een voorgefabriceerde cirkel moet deze vormvast zijn en een binnendiameter van 50cm hebben. Een afwijking van ten hoogste + of - 2mm is toegestaan.

Opvouwbare werpcirkels zijn toegestaan, mits deze voldoen aan de door de FIPJP gestelde eisen, met name op het punt van de vormvastheid.

Als de wedstrijdleiding reglementaire vorgefabriceerde werpcirkels ter beschikking stelt zijn de spelers verplicht die te gebruiken.

Als één van beide equipes een reglementaire vorgefabriceerde werpcirkel ter beschikking stelt zijn beide equipes verplicht die te gebruiken. Als beide equipes een eigen werpcirkel hebben meegebracht kiest de equipe die de toss gewonnen heeft.

Een werpcirkel moet altijd worden gemarkeerd vóór het but wordt uitgeworpen.

De werpcirkel moet op ten minste één meter van enig obstakel worden getrokken (of neergelegd), en op ten minste twee meter van enige andere in gebruik zijnde werpcirkel.

De equipe die het recht heeft het but uit te gooien — hetzij omdat de toss gewonnen is, of omdat de voorafgaande werpronde gewonnen is— krijgt hiervoor één poging. Als het but ongeldig is uitgeworpen legt equipe B het op een geldige plaats in de baan neer.

De equipe die het but gaat uitwerpen moet alle werpcirkels in de nabijheid van de te gebruiken cirkel uitvegen.

Het binnenste deel van de werpcirkel mag geheel geëffend worden gedurende de werpronde, maar moet aan het eind daarvan in de oorspronkelijke staat worden hersteld.

De werpcirkel is geen verboden terrein.

Tijdens het werpen van boules moeten de voeten van de speler binnen de cirkellijn blijven (zij mogen deze niet raken); zij mogen de werpcirkel niet verlaten of geheel van de grond komen vóór de geworpen boule de grond raakt. Geen ander lichaamsdeel mag de grond buiten de werpcirkel raken. Voor een speler die zich niet aan deze regel houdt gelden de sancties uit artikel 35.

Bij wijze van uitzondering mogen zij die het gebruik van een been missen met slechts één voet binnen de werpcirkel plaatsnemen. Voor spelers in een rolstoel geldt dat ten minste één wiel (aan de zijde van de werparm) zich binnen de werpcirkel moet bevinden.

Dat een speler het but uitwerpt betekent niet dat hij ook de eerste boule moet werpen. Als een speler de werpcirkel opraapt terwijl er nog boules te spelen zijn, moet deze worden teruggelegd, maar alleen de tegenstanders mogen hun boules nog werpen.

Neerleggen van het but

De 10de alinea van dit artikel luidt:

"De equipe die het recht heeft het but uit te gooien — hetzij omdat hij de toss gewonnen heeft, hetzij omdat hij de voorafgaande werpronde gewonnen heeft — krijgt hiervoor één poging. Bij een onreglementaire uitworp heeft de andere equipe het recht het but op elk willekeurig, reglementair toegestaan punt neer te leggen."

In Artikel 7 staat vervolgens:

"Als het but ongeldig is uitgeworpen legt de tegenstander het but op een geldige plaats neer. Hieraan voorafgaand mag hij, onder de voorwaarden uit de vorige alinea, de werpcirkel naar achteren verplaatsen."

In Artikel 8:

"Voor het but aan de tegenstander gegeven wordt om het neer te leggen moeten beide equipes het erover eens zijn dat het ongeldig lag, of de scheidsrechter moet dat hebben beslist. Als een equipe in strijd hiermee handelt, verliest hij het recht het but uit te werpen."

Equipe A die het but gaat uitwerpen, krijgt daartoe maar één kans. Als dat fout gaat moet de tegenstander (equipe B) het neerleggen: "De tegenstander legt het butje op een geldige plaats neer".

Artikel 8 is verwarrend. Het is natuurlijk volstrekt juist dat beide equipes het erover eens moeten zijn dat het butje niet geldig is uitgeworpen. Als equipe A het but opraapt en

equipe B is het daarmee nog niet eens verliest equipe A een recht die hij niet had. Equipe A heeft immers maar één poging. Equipe B heeft geen recht om uit te gooien, maar de plicht om na een ongeldige uitworp het but neer te leggen. Er is in dit laatste geval dus evenmin sprake van een recht dat je kunt verliezen?

Het is dan aan de scheidsrechter te beslissen of het but opnieuw moet worden uitgeworpen door equipe A dan wel moet worden neergelegd door equipe B en of eventueel sancties overeenkomstig artikel 35 van toepassing zijn.

Als equipe B het but na een mislukte uitworp fout neerlegt verliest hij niet het recht om het vervolgens goed neer te leggen, want er is geen sprake van een recht. Hij moet alsnog zijn opdracht goed uitvoeren dat wil zeggen het but neerleggen binnen reglementair gebied. Als equipe B dat niet goed doet en zeker bij herhaling kan de scheidsrechter sancties overwegen overeenkomstig artikel 35.

Wanneer begint en eindigt een werpronde?

Dit kan worden afgeleid uit artikel 33 (laatste alinea):

"Een werpronde wordt geacht te zijn begonnen zodra het but al dan niet geldig is uitgeworpen."

Een werpronde eindigt zodra het aantal punten is overeengekomen. De werpronde eindigt bovendien als het but ongeldig wordt (artikel 14).

Mag ik een oude werpcirkel uitwissen?

Het TRP zegt daar in zijn algemeenheid niet veel over. Er staat alleen in artikel 6:

"De equipe die het but gaat uitwerpen moet alle werpcirkels in de nabijheid van de te gebruiken cirkel uitvegen."

Er moet verder niets. Of het ook niet mag is een andere vraag.

Het basisprincipe is heel duidelijk: er mag gedurende een wedstrijd niets aan de baan veranderd worden (artikel 10). Niettemin mag er reglementair wel hooguit één inslag van een eerder geworpen boule worden dichtgemaakt en worden er in het reglement meerdere uitzonderingen gemaakt zoals in artikel 6 onder meer:

"De binnenkant van de werpcirkel mag geheel geëffend worden gedurende de werpronde, maar moet aan het einde daarvan in de oorspronkelijke staat worden hersteld."

Welbeschouwd zijn het trekken van een cirkel in het terrein en het aanbrengen van markeringen toegestane afwijkingen van de basisregel. In beide gevallen wordt immers een opzettelijke verandering in de baan aangebracht.

Naar analogie vervolgens van de regel dat de binnenkant van een werpcirkel in de oude staat hersteld moet worden, en dat je eerder aangebrachte cirkels in de buurt van een nieuwe cirkel moet verwijderen kun je afleiden dat je, als je in de baan toegestane veranderingen aanbrengt, die naderhand ook weer mag en soms moet verwijderen. Er is evenwel buiten de al genoemde geen regel die het verplicht.

De reglementencommissie stelt daarom vast, dat eerder in het terrein aangebrachte werpcirkels en markeringen mogen worden verwijderd.

Moet een kunstbeen zich bij het werpen binnen de cirkel bevinden?

Artikel 6; 14^e alinea zegt:

"Tijdens het werpen van boules moeten de voeten van de speler binnen de cirkellijn blijven (zij mogen deze niet raken); zij mogen de werpcirkel niet verlaten of geheel van de grond komen vóór de geworpen boule de grond raakt..."

Een kunstbeen moet worden beschouwd als een integraal deel van het lichaam. Petanque gaat uit van twee voeten in de cirkel. Daarop maak je alleen een uitzondering als het écht niet anders kan, zoals in het gebruik van een rolstoel.

Het niet kunnen buigen van de knie is geen argument om het plaatsen van het kunstbeen buiten de cirkel toe te staan. Ook mensen met een echt been kunnen vaak hun knie niet meer voldoende buigen. Zij krijgen evenmin toestemming hun been buiten de cirkel te plaatsen. Voor vergelijkbare probleemgevallen beveelt de reglementencommissie aan om vóór het begin van de wedstrijd de scheidsrechter te raadplegen en gezamenlijk een oplossing te vinden.

Mag ik tijdens een wedstrijd handschoenen dragen?

Over het dragen van handschoenen zegt het RPS niets. Het is dan ook niet verboden. Dat is niet onlogisch omdat het dragen van handschoenen vrijwel altijd meer nadelen dan voordelen oplevert.

Mocht een scheidsrechter vaststellen dat handschoenen worden gedragen om het werpen te vergemakkelijken dan wel om een specifieke worp mogelijk te maken staat het hem altijd vrij het gebruik ervan te verbieden.

Artikel 7. Voorgeschreven afstanden bij het uitwerpen van het but

Een but is geldig uitgeworpen als:

1. de afstand van het but tot de binnenrand van de werpcirkel voor junioren en senioren ten minste 6m en ten hoogste 10m bedraagt; bij wedstrijden die zijn bedoeld voor de nog jongeren mogen kortere afstanden worden gehanteerd;
2. de afstand van de werpcirkel tot enig obstakel ten minste één meter bedraagt en ten minste 2m van een andere in gebruik zijnde werpcirkel;
3. de afstand van het but tot enig obstakel en tot de dichtstbijzijnde grens van verboden terrein ten minste één meter bedraagt. Als op tijd gespeeld wordt, wordt die afstand beperkt tot 50cm, behalve voor de lijnen aan de kopse kant;
4. het but zichtbaar is voor een speler die geheel rechtop in de werpcirkel staat, met de voeten zover mogelijk van elkaar verwijderd; in geval van twijfel beslist de scheidsrechter of het but zichtbaar is; tegen zijn beslissing is geen beroep mogelijk.

In de volgende werpronde wordt het but uitgeworpen vanuit een werpcirkel die geplaatst of getekend wordt rond het punt waar het lag aan het einde van de vorige werpronde, behalve als:

- de werpcirkel zich op een afstand van minder dan één meter van enig obstakel zou bevinden; of
- het but niet op alle toegestane afstanden zou kunnen worden uitgeworpen.

In het eerste geval trekt de speler de werpcirkel op de kortst mogelijke toegestane afstand van het obstakel.

In het tweede geval mag de speler de positie van de werpcirkel achterwaarts verplaatsen in het verlengde van de lijn tussen de werpcirkel en de positie van het but in de voorgaande werpronde, maar niet verder dan tot hij het but op de maximaal toegestane werpafstand kan uitwerpen. Dit mag alleen als het but in geen enkele richting op de maximaal toegestane werpafstand kan worden uitgeworpen.

Als het but ongeldig is uitgeworpen legt de tegenstander het but op een geldige plaats neer. Hieraan voorafgaand mag hij, onder de voorwaarden uit de vorige alinea, de werpcirkel naar achteren verplaatsen.

In elk geval behoudt de equipe die er niet in was geslaagd het but reglementair uit te werpen wel het recht op het werpen van de eerste boule.

De equipe die het recht heeft het but uit te werpen krijgt hiervoor ten hoogste één minuut. De equipe die het recht krijgt om het but te plaatsen na de mislukte poging van de eerste equipe moet dat onmiddellijk doen.

Het but is ongeldig uitgeworpen. Mag de tegenstander, voor het but wordt neergelegd, de afstand uitpassen?

In de laatste regel van artikel 7 staat dat de speler die het but gaat neerleggen na een mislukte uitworp dat onmiddellijk moet doen. Dat wil zeggen, dat er geen voorafgaand overleg met de equipe is toegestaan. Het zonder verder oponthoud neerleggen van het but na het uitpassen van de afstand wordt als onmiddellijk beschouwd.

Als ik het but uitwerp, hoe ver moet het dan liggen van butjes uit andere partijen die nabij worden gespeeld?

Helaas zegt het RPS hier niets over.

De reglementencommissie heeft in het verleden wel de suggestie gedaan om twee meter te hanteren, naar analogie van de twee meter die er tussen twee cirkels moet worden aangehouden. Het moet hier wel bij een suggestie blijven; er is geen sprake is van een interpretatiekwestie en dus is de reglementencommissie niet bevoegd om hierover een bindende uitspraak te doen.

Overigens is in de praktijk niet alleen de onderlinge afstand van belang. Als er een kleine hoek is tussen de richtingen vanuit de werpcirkel naar de beide butts liggen ze haast in elkaars verlengde en bestaat het gevaar dat spelhandelingen in de ene partij de ligging van de boules en het but in de andere partij kunnen verstoren. Ook daarom is het af te raden „te dicht bij elkaar” te spelen.

Let op:

Het niet toegestaan om een but dat reglementair, dicht in de buurt van een but uit een andere partij ligt opnieuw uit te werpen. Het is dan verstandig om het but te markeren en even te wachten tot in die andere partij de werpronde is afgelopen.

Waar moet of mag ik, na de eerste werpronde, de cirkel trekken of neerleggen?

De equipe die aan de beurt is om uit te werpen (equipe A) trekt de cirkel in beginsel rond het punt waar het but het laatst geldig lag, of legt daar de kunststof werpcirkel neer. Als de cirkel daar niet kan of mag worden getrokken of neergelegd moet de equipe de cirkel verplaatsen naar een wel mogelijke en toegestane plaats die zo dicht mogelijk bij de voorgeschreven plaats ligt.

Als equipe A vanaf hier het but op tenminste zes meter kan uitwerpen is deze cirkel bruikbaar. Als het onmogelijk is om het but ook op tien meter uit te werpen, mag de equipe de cirkel achterwaarts verplaatsen. Dit is echter niet verplicht.

Als equipe A besluit te cirkel inderdaad te verplaatsen, mag zij zover naar achter gaan als nodig is om het but op tien meter te kunnen uitwerpen. Minder ver mag ook, maar niet verder. Zodra er tenminste één richting is waarin het but op tien meter kan worden uitgeworpen, mag je de cirkel niet verder verplaatsen.

Als de cirkel eenmaal getrokken is of neergelegd, heeft de equipe slechts één kans om het but op een toegestane afstand uit te werpen. Lukt dit niet dan moet de tegenstander (equipe B) het but binnen de baan neerleggen op een willekeurige plaats tussen 6m en 10m. Voor hij het but neerlegt mag hij de cirkel alsnog verplaatsen tot uiterlijk de maximale afstand. Doet equipe B dit niet direct, dan kan de cirkel in deze werpronde niet meer worden verplaatst, door geen van beide partijen.

Wat te doen als equipe B het but te kort of te lang legt? Als het but niet correct wordt neergelegd moet equipe B het opnieuw neerleggen overeenkomstig de regels. De scheidsrechter kan daarvoor wel een waarschuwing geven.

Waar trek ik de cirkel als het but zojuist is uitgeschoten?

In het RPS geldt de werpronde, nadat het but is uitgeschoten, als gespeeld, ook al is die onbeslist (beide partijen hebben nog boules te spelen). Dus wordt er een nieuwe cirkel getrokken of opnieuw neergelegd.

Artikel 7 zegt dan onder meer:

"In de volgende werpronde wordt het but uitgeworpen vanuit een werpcirkel die geplaatst of getekend wordt rond het punt waar het lag aan het einde van de vorige werpronde, behalve als...",

en Artikel 13 laatste alinea:

De equipes spelen de volgende werpronde .....en het but wordt uitgeworpen vanaf het punt van waar het verplaatst werd, overeenkomstig de voorwaarden uit artikel 7.

De cirkel wordt dus getrokken op de plaats waar het but lag voordat het werd uitgeschoten. Het doet er niet toe waar het zich het laatst (rollend of vliegend) bevond of over de uitlijn ging.

Artikel 8. Reglementair uitwerpen van het but

Als het but bij het uitwerpen wordt tegengehouden door de scheidsrechter, een tegenstander, een toeschouwer, een dier of enig bewegend voorwerp, moet het opnieuw worden uitgeworpen

Als het but wordt tegengehouden door een medespeler heeft de tegenstander het recht het neer te leggen op een geldige plaats.

Na het uitwerpen van het but en het werpen van de eerste boule mag de tegenstander nog altijd de geldigheid van de ligging van het but betwisten, behalve als deze equipe het but neergelegd had.

Voor het but aan de tegenstander gegeven wordt om het neer te leggen moeten beide equipes het erover eens zijn dat het butje niet geldig is uitgeworpen, of de scheidsrechter moet hebben beslist, dat het butje op een niet-reglementair correcte plaats lag. Als een equipe in strijd hiermee handelt, verliest zij het recht het but uit te werpen. Heeft ook de tegenstander een boule geworpen, dan wordt het but geacht geldig te liggen en wordt er geen protest tegen de ligging meer in overweging genomen.

But na uitwerpen verplaatst

In een eerdere uitspraak sloot de reglementencommissie zich aan bij een uitspraak van een internationaal scheidsrechter, waaraan een juiste redenering ten grondslag lag. Dit punt heeft evenwel tot veel discussie geleid. Intussen is op internationaal niveau besloten, dat de traditionele opvatting wordt aangehouden. Dat houdt in dat de uitspraak in artikel 8 (*"Na het uitwerpen van het but en het werpen van de eerste boule mag de tegenstander nog altijd de geldigheid van de ligging van het but betwisten, behalve als deze equipe het but neergelegd had."*) zo gelezen moet worden dat de plaats waar het niet gemarkeerd but ligt na verplaatsing door een eerste boule uitgangspunt is voor de meting.

Ligt het niet gemarkeerd but na verplaatsing dus op meer dan 10m dan is het ongeldig. De vraag of het but al of niet geldig was uitgeworpen is dan niet meer van belang.

Dit onderschrijft nog eens het belang van het markeren van het but voordat men een boule werpt.

Indien het but na het werpen van de eerste boule ongeldig blijkt, mag dan deze boule opnieuw geworpen worden.

In artikel 16 wordt bepaald dat een eenmaal geworpen boule niet opnieuw mag worden geworpen. Maar er gelden wel een paar uitzonderingen. Boules moeten echter opnieuw worden geworpen als zij onderweg van de werpcirkel naar het but zijn tegengehouden of uit hun koers zijn geraakt door een boule of een but uit een andere partij, door een dier, door enig bewegend voorwerp, en in het geval genoemd in de tweede alinea van artikel 8. Helaas is er wel een foutje in de Franse tekst geslopen. Aan het begin is een alinea gesplitst. Er is dus een alinea bij gekomen, waardoor niet alinea 2 van artikel 8 had moeten staan, maar alinea 3. De boule mag dus opnieuw worden geworpen.

Artikel 9. Ongeldig worden van het but

Het but is ongeldig in de volgende zeven gevallen:

1. als het tijdens een werpronde verplaatst is naar verboden terrein, zelfs als het daarna weer op toegestaan terrein terugkomt (een but op de uitlijn is geldig; het is pas ongeldig als het recht van boven gezien de uitlijn geheel is gepasseerd); een plas water waarin het but vrij drijft is verboden terrein;
2. als het verplaatst is, en vanuit de werpcirkel niet meer zichtbaar is zoals in artikel 7 is beschreven (als het but achter een boule verscholen is, is het enkel op grond daarvan niet ongeldig; de scheidsrechter mag een boule tijdelijk wegnemen om na te gaan of het but zichtbaar is);
3. als het wordt verplaatst naar meer dan 20m van de werpcirkel (voor senioren en junioren), of naar meer dan 15m (voor jongeren), of naar minder dan 3m;
4. als bij afgebakende terreinen het but een onmiddellijk naastgelegen terrein geheel heeft overschreden of de achterlijn passeert;
5. als het verplaatst en zoek is en niet binnen vijf minuten wordt gevonden;
6. als zich verboden terrein bevindt tussen de werpcirkel en het but; of
7. als bij partijen "op tijd" het but buiten het toegewezen terrein wordt verplaatst.

Artikel 10. Verplaatsing van obstakels

Het is de spelers verboden welk obstakel dan ook, dat zich op het terrein bevindt, te verwijderen, te verplaatsen, in de grond te drukken of plat te stampen. De speler die het but gaat uitwerpen, mag niettemin de plek onderzoeken waar hij zijn boule wil laten neerkomen, door daar ten hoogste drie keer met een van zijn boules op te kloppen. Bovendien mag een speler van de equipe die aan de beurt is, één inslag van een eerder gespeelde boule dichtmaken.

Voor spelers die zich niet houden aan deze regels, met name in geval van vegen voor een te schieten boule, gelden de sancties genoemd in artikel 35.

Mag ik tussen twee werprondes in gaten dicht maken?

In principe mag er, gedurende de gehele partij, niets aan het terrein worden veranderd. Hierop zijn enkele uitzonderingen. Dit zijn:

- Iedere speler mag, voorafgaand aan het gooien van een boule, één inslag van een eerder geworpen boule dichtmaken (dit moet voorzichtig gebeuren, opdat niet "per

ongeluk" eerdere zich dicht bij elkaar bevindende gaten tegelijk worden dichtgemaakt).

- Na het trekken van een cirkel is men verplicht om "oude" cirkels in de nabijheid van de nieuwe cirkel te verwijderen, om verwarring te voorkomen.
- Spelers mogen but en boules markeren.

Het is daarnaast toegestaan en ook verstandig om ook andere in de vorige werpronde bewust aangebrachte veranderingen van het terrein zoals de werpcirkel of markeringen weer weg te halen wanneer deze niet meer nodig zijn, om verwarring later te voorkomen.

Door een schot komt een houtje in het veld terecht. Wat moeten we doen?

De oorspronkelijke vraag was wat er moet gebeuren als door een geschoten boule een houtje (dat is bedoeld voor het trekken van de cirkel) in het veld terecht komt, misschien wel vlak bij het but.

Een houtje of ander voorwerp, dat door welke oorzaak ook tijdens een werpronde in het veld terecht komt, moet worden verwijderd, en wel direct. Dat is in zekere mate vergelijkbaar met het laten vallen van bijvoorbeeld een puntenteller of een meetlint. Die laat je het ook niet liggen, maar raap je direct op.

Mag een speler die een boule gaat werpen de plaats van zijn donnee onderzoeken en op welke wijze?

Deze vraag heeft betrekking op de inhoud van artikel 10. In dit artikel worden 3 punten geregeld:

- Het is de spelers verboden een klein obstakel dat zich op het terrein bevindt te verwijderen, te verplaatsen, in de grond te drukken of plat te stampen.
- De speler die het but gaat uitwerpen, mag niettemin de plek onderzoeken waar hij zijn boule wil laten neerkomen door daar ten hoogste drie keer met een van zijn boules op te kloppen.
- Bovendien mag een speler van de equipe die aan de beurt is, één inslag van een eerder gespeelde boule dichtmaken.

Voor spelers die zich niet houden aan deze regels, gelden de sancties genoemd in artikel 35.

Hoofdregeel: Er mag niets aan het terrein veranderd worden. Er zijn twee uitzonderingen:

- *De speler die het but gaat uitwerpen mag de plaats van zijn donnee onderzoeken door 3 keer op de grond te kloppen, en*
- *Een speler van de equipe die aan de beurt is mag één eerder gemaakte inslag dichtmaken.*

Het onderzoeken van de plaats van de donnee is dus beperkt tot de speler die het but uitgooit. Andere spelers hebben dat recht niet.

Wat je vervolgens nog al eens spelers ziet doen en wat zeker niet mag is met een voet de plaats van je donnee schoon vegen en er voor de zekerheid nog maar even met de voet op tikken. Dat is rechtstreeks in strijd met wat in artikel 10 bepaald is. De speler, of een van zijn medespelers mag wel één inslag dichtmaken. Maar, dan moet er

a. natuurlijk wel een inslag zijn en

b. mag hij niet méér doen dan noodzakelijk is om het gat te dichten. Dus ook niet aandrukken!

Als laatste punt stelt de regelgever vast dat overtreding van deze regel zo ernstig is, dat er direct een sanctie op volgt.

Artikel 11. Vervanging van but of boule

Het but of een boule mag tijdens een partij slechts in de volgende gevallen worden vervangen:

1. als het but of een boule zoek is en niet binnen vijf minuten wordt gevonden; of
2. als het but of een boule in stukken breekt: in dat geval bepaalt het grootste stuk de ligging; als er in de werpronde nog boules gespeeld moeten worden, wordt het but of de boule — indien nodig na meting — onmiddellijk vervangen door een but of een boule van (ongeveer) dezelfde diameter; in de volgende werpronde mag de betreffende speler ook de hele set boules vervangen.

But

Artikel 12. Verborgen of verplaatst but

Als het but tijdens een werpronde onverwachts wordt bedekt door een boomblad of een papiertje, wordt dat verwijderd.

Als een stilliggend but in beweging komt, bijvoorbeeld door de wind of de helling van het terrein, of per ongeluk door de scheidsrechter, een speler, een toeschouwer, een boule of een but uit een andere partij, een dier of enig bewegend voorwerp wordt verplaatst, wordt het teruggelegd op zijn oorspronkelijke plaats, mits deze was gemarkeerd, anders blijft het op de nieuwe plek liggen.

Om onenigheid te voorkomen moeten spelers de plaats van het but markeren. Protesten met betrekking tot een niet-gemarkeerd but of niet-gemarkeerde boules worden niet in overweging genomen. Wordt het but verplaatst door een boule uit dezelfde partij, dan blijft het geldig.

Wat moet ik doen als tijdens de werpronde bij het meten het but wordt verplaatst?

In de tweede alinea van artikel 12 staat beschreven wat er met een door meting bewogen but moet gebeuren: als deze is gemarkeerd, dan wordt deze teruggelegd, anders blijft het op de nieuwe plaats liggen.

Artikel 27 bepaalt dat de boule van de equipe die de meetfout heeft gemaakt per definitie niet op punt ligt ten opzichte van de andere gemeten boule ongeacht de werkelijke ligging voorafgaand aan het bewegen.

Het maakt geen verschil of de meting gaat om de boule die op punt ligt dan wel 2de of 3de.

Artikel 13. Verplaatsing van het but naar ander spel

Als het but tijdens een werpronde naar een ander terrein wordt verplaatst (al dan niet afgebakend), blijft het geldig, tenzij artikel 9 van toepassing is.

Als het but terechtkomt op een terrein waar een andere partij gespeeld wordt, wachten de spelers die met het verplaatste but spelen, indien nodig, tot de spelers van de andere partij hún werpronde hebben beëindigd, en maken daarna hun eigen werpronde af.

Alle betrokken spelers dienen geduld en hoffelijkheid te betrachten.

De equipes spelen de volgende werpronde op het aanvankelijk gebruikte terrein en het but wordt uitgeworpen vanaf het punt vanwaar het verplaatst werd, overeenkomstig de voorwaarden uit artikel 7.

Artikel 14. Ongeldig geworden but

Als het but tijdens een werpronde ongeldig wordt, kunnen zich de volgende drie gevallen voordoen:

1. beide equipes hebben nog boules te spelen: de werpronde eindigt onbeslist en het but wordt opnieuw uitgeworpen door de equipe die in de vorige spelronde scoorde of de equipe die de toss won;
2. slechts één equipe heeft nog boules te spelen: deze equipe krijgt zoveel punten als zij nog boules te spelen heeft; en
3. geen van beide equipes heeft nog boules te spelen: de werpronde eindigt onbeslist en het but wordt uitgeworpen door de equipe die in de vorige spelronde scoorde of de equipe die de toss won.

Artikel 15. Tegengehouden but

1. Als het but, na te zijn weggeschoten, door een toeschouwer of de scheidsrechter wordt tegengehouden of van richting veranderd, blijft het liggen waar het tot stilstand kwam.
2. Als het but, na te zijn weggeschoten, door een speler die zich bevindt op toegestaan terrein wordt tegengehouden of van richting veranderd, heeft zijn tegenstander de keuze uit:
  - a. Het but laten liggen op zijn nieuwe plaats;
  - b. het but terug te leggen op zijn oorspronkelijke plaats; en
  - c. het but neer te leggen in het verlengde van de lijn van zijn oorspronkelijke naar zijn nieuwe plaats, op ten hoogste 20m afstand van de cirkel (15m voor jongeren), en zo dat het zichtbaar is.

Om b. of c. te kunnen kiezen moet de plaats van het but tevoren gemarkeerd zijn geweest. Als dat niet het geval is, blijft het but liggen op zijn nieuwe plaats.

3. Als het but wordt weggeschoten, op verboden terrein terechtkomt, en weer op het terrein terugkomt,
wordt het als ongeldig beschouwd en worden de regels van artikel 14 toegepast.

BOULES

Artikel 16. Werpen van boules

De eerste boule van een werpronde wordt geworpen door een speler van de equipe die de toss heeft gewonnen of als laatste punten heeft behaald. Daarna werpt steeds de equipe die niet op punt ligt.

Een speler mag van geen enkel voorwerp gebruik maken noch een streep op de grond trekken, om zijn boule te geleiden of de plaats te markeren waar hij zijn boule wil laten neerkomen. Als hij zijn laatste boule werpt, mag hij in zijn andere hand geen extra boule houden.

Boules moeten een voor een geworpen worden.

Eenmaal geworpen boules mogen niet opnieuw worden geworpen. Boules moeten echter opnieuw worden geworpen als zij onderweg van de werpcirkel naar het but zijn tegengehouden of uit hun koers zijn geraakt door een boule of een but uit een andere partij, door een dier, door enig bewegend voorwerp, en in het geval genoemd in de tweede alinea² van artikel 8.

---

² Aan het begin van artikel 8 is een alinea gesplitst. Er is dus een alinea bijgekomen. Helaas is dat in de tekst van artikel 16 niet verwerkt. Er had nu moeten staan "de derde alinea van artikel 8". Dat is wel geldend.

Het is verboden de boules of het but te bevochtigen.

Een speler moet, vóór hij een boule werpt, deze ontdoen van modder en elke andere eraan klevende substantie. Voor een speler die zich niet aan deze regel houdt, gelden de sancties genoemd in artikel 35.

Als de eerst geworpen boule op verboden terrein terechtkomt, moet de tegenstander zijn eerste boule spelen; daarna spelen beiden om de beurt, zolang er geen boule op toegestaan terrein ligt.

Als er, als direct of indirect gevolg van schieten of plaatsen, geen enkele boule meer op toegestaan terrein ligt, gelden de regels van artikel 29.

Welke equipe moet gooien als de eerste boule wordt uitgeschoten en ook de schietboule in verboden gebied landt?

Dit geval wordt geregeld in de 8ste alinea van artikel 15:

"Als er als direct of indirect gevolg van schieten geen enkele boule meer op toegestaan terrein ligt, gelden de regels van artikel 29."

Bij gelijk liggende boules werpt de equipe die de laatste boule heeft gegooid eerst nog een keer, en vervolgens werpen beide equipes om-en-om totdat een boule op punt ligt.

Mag een speler, die zich in de werpcirkel bevindt, boules in het speelveld laten vallen en deze daarna alsnog spelen?

Nee, dat mag niet.

Deze boules zijn gespeeld en mogen niet meer worden geworpen. Dit is conform artikel 16, 4^e alinea van het TRP.

Mogen boules, die na de vorige werpronde in het veld zijn blijven liggen, gespeeld worden?

Ja, dat mag.

Deze boules worden niet beschouwd als obstakels, die volgens artikel 10 van het TRP niet verplaatst mogen worden. Het moet echter duidelijk zijn voor beide equipes, dat deze boules nog niet gespeeld zijn.

Artikel 17. Gedrag van spelers en toeschouwers

Gedurende de tijd die een speler reglementair ter beschikking staat om zijn boule te werpen, moeten de toeschouwers en andere spelers stil zijn.

De tegenstanders mogen niet lopen, gebaren, of iets anders doen dat de speler af zou kunnen leiden. Alleen zijn medespelers mogen zich tussen de werpcirkel en het but bevinden.

De tegenstanders moeten zich voorbij het but of achter de speler bevinden, in beide gevallen zijwaarts van de speelrichting, en bovendien op ten minste 2m afstand van but en speler. Spelers die zich niet houden aan deze regels kunnen worden gediskwalificeerd als zij, na een officiële waarschuwing van de scheidsrechter, volharden in hun gedrag.

Waar mag je als spelers staan?

Zoals beschreven in de derde alinea van artikel 17 mogen tegenstanders van de equipe die aan de beurt is om te werpen niet zomaar overal staan. Waar wel wordt duidelijk aan de hand van het nevenstaande plaatje.

Tegenstanders moeten zich voorbij het but of achter de speler bevinden. Dus de hele ruimte tussen de twee verticale lijnen is verboden gebied. Ze moeten een afstand van tenminste twee meter tot but en speler in acht nemen. Dus binnen de cirkels mogen zij ook niet staan.

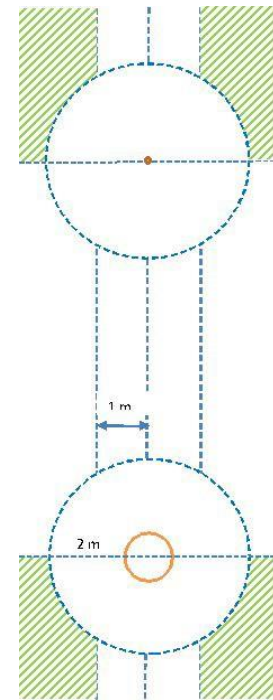
Ten slotte, en die regel staat het minst duidelijk in de spelregels, moeten zij zijwaarts staan van de speelrichting. Ze moeten dus enige afstand bewaren tot de middelste verticale lijn. Welke afstand precies staat niet in artikel 16; de reglementencommissie adviseert scheidsrechters om hier één meter aan te houden.

De vier groen gearceerde gebieden zijn dus eigenlijk de enige plaatsen waar je mag staan als je tegenstander een boule gaat gooien. Andere plaatsen zijn niet toegestaan, zelfs niet als je buiten het speelveld gaat staan.

Ten slotte nog het volgende: als je tegenstander er geen probleem mee heeft, mag je in principe overal staan.

Bovendien is er soms geen mogelijkheid om op een toegestane plaats te gaan staan, gezien de wijze waarop (binnen)banen soms zijn aangelegd. Als dit het geval is, zou de scheidsrechter hierover vóór aanvang van het toernooi een aanwijzing kunnen geven.

Voor medespelers bestaan geen regels. Medespelers mogen dus in principe overal staan.

Artikel 18. Werpen van boules; boules die het terrein verlaten

Niemand mag tijdens een partij, als oefening, een boule werpen. Voor een speler die zich niet aan deze regel houdt, gelden de sancties uit artikel 35.

Boules die tijdens de werpronde het afgebakende terrein verlaten blijven geldig, tenzij artikel 19 van toepassing is.

Is oefenen op een naastgelegen terrein tijdens een partij toegestaan?

Volgens artikel 18 is oefenen tijdens een partij niet toegestaan dus ook niet op de naastgelegen baan. De regel is echter niet bedoeld voor spelers die zijn uitgespeeld en tussen twee partijen willen oefenen. Dan zou in de tweede zin niet worden gesproken over een speler, maar over een deelnemer.

Op dezelfde wijze moet artikel 17 worden gelezen. Met "andere spelers" (1ste alinea) worden de spelers bedoeld die bij dezelfde partij betrokken zijn als de speler die zijn boule gaat werpen.

Het is voor andere deelnemers aan het toernooi niet verboden om op een naastgelegen baan te oefenen. Uitgangspunt van artikel 17 is echter wel dat een speler die een boule gaat werpen niet mag worden afgeleid. Meestal heb je vooral last van tireren. Het zou dan raar zijn dit wel van toeschouwers en medespelers te verlangen en niet van deelnemers aan een toernooi die op dat moment niet met een partij bezig zijn. Van deze personen mag in ieder geval worden verlangd dat zij rekening houden met de lopende partij.

Wanneer men wil oefenen, doe dit dan zodanig dat anderen daar geen last van hebben. Oefenen heeft immers vaak een heel ander ritme dan het spelen van een partij. Natuurlijk kan de organisator van een toernooi, de wedstrijdleader of de scheidsrechter

altijd verordonneren dat het oefenen in plaatsen en schieten niet mag, of op een andere aangewezen baan en/of speelveld moet gebeuren. Dit komt vaak de sfeer ten goede.

Wanneer een speler zich tijdens een partij gehinderd voelt door oefenen op een naastgelegen terrein, zou die kunnen beginnen met de betreffende speler gewoon netjes te vragen ermee op te houden. Vaak heeft deze niet in de gaten dat iemand anders er last van heeft en houdt hij er direct mee op. Niet op grond van een regel, maar uit respect voor degenen die nog aan het spelen zijn. Als zo iemand er dan toch mee doorgaat zou men de scheidsrechter kunnen roepen. Deze kan de speler verplichten ermee op te houden, als hij ook vindt dat het hinderlijk is.

Artikel 19. Ongeldig geworden boules

Een boule wordt ongeldig als hij op verboden terrein terechtkomt. Een boule op de uitlijn is geldig. De boule is pas ongeldig als hij de uitlijn geheel is gepasseerd, dat wil zeggen als hij, recht van boven gezien, geheel voorbij de uitlijn ligt. Dit geldt evenzo als bij afgebakende terreinen de boule een onmiddellijk naastgelegen terrein geheel heeft overschreden.

Als de boule vervolgens op het terrein terugkomt, hetzij vanwege de helling van het terrein, hetzij na contact met een bewegend of stilstaand voorwerp, wordt hij meteen uit het spel genomen, en alles wat hij na het overschrijden van de uitlijn heeft verplaatst wordt teruggelegd, mits deze objecten gemarkeerd waren.

Een ongeldige boule moet meteen worden opgeraapt en voor de betreffende werpronde uit het spel worden genomen. Als dat niet gebeurt, wordt hij automatisch geldig als de tegenpartij een boule gespeeld heeft.

Een boule komt terug van verboden terrein. Hoe gaan we hiermee om?

Het lijkt alsof er in de derde alinea van artikel 19 een tegenspraak staat. Stel: er wordt getireerd, de boule komt tegen de afschotting, en komt vervolgens terug het veld in. De boule moet nu meteen worden opgeraapt en onmiddellijk uit het spel worden genomen. Niettemin is het blijkens de daaropvolgende zin mogelijk dat hij toch niet uit het spel wordt genomen.

De reglementencommissie interpreteert artikel 19 als volgt: Meteen betekent ook meteen. Als de ongeldige boule zou blijven liggen vormt deze een obstakel in het veld dat weer van invloed kan zijn op het resultaat van de volgende worp. Niemand kan dus claimen dat de boule nog wel even mag blijven liggen. De tireur kan wel een voorkeur hebben, maar heeft absoluut geen recht! De tireur moet wachten, totdat de boule is verwijderd van de baan.

Niettemin zou het kunnen voorkomen dat de boule om enige reden niet tijdig kan worden weggenomen. Dan mag dat later nog. Maar deze mogelijkheid is niet onbeperkt: als de tegenstander een volgende boule speelt wordt de „ongeldige” boule weer geldig.

Is een boule die tegen de zijwand of een staander van een hal wordt gespeeld nog geldig?

De organisator heeft in dezen een keuze: hij moet kiezen of het toegestaan terrein aan de zijkant begrensd is of niet. Als hij ervoor kiest het terrein te begrenzen dan moet hij vóór de zijwand een uitlijn te leggen op minstens 30 cm vóór het verst uitstekende punt. In dat geval is een boule die de zijwand raakt ongeldig. Als hij ervoor kiest om het terrein aan de zijkant niet te begrenzen, is het de spelers toegestaan om via de zijwand te spelen.

Voor staanders, kolommen of andere obstakels geldt precies hetzelfde. De organisator kan ervoor kiezen deze tot verboden terrein verklaren door een uitlijn te leggen. In dat geval

is een boule die de kolom raakt ongeldig. Zo niet, dan kan via het obstakel gespeeld worden.

Het verdient volgens de reglementencommissie de voorkeur om obstakels gewoon deel van het spel te laten uitmaken door er geen belijning omheen aan te brengen. Hiervoor geldt, net als voor de zijwand uit de vorige alinea, dat een boule ze gewoon mag raken zonder ongeldig te worden.

Huisregels van verenigingen die stellen dat het „raken” van bepaalde obstakels een boule ongeldig maakt, zijn onjuist en leiden tot onnodige discussies en spelbederf.

Merk ten slotte op dat de scheidsrechter te allen tijde het recht heeft de beslissing van de organisator terug te draaien, en hem te manen de benodigde belijning alsnog weg te halen dan wel aan te brengen. Reden hiervoor kan bijvoorbeeld zijn dat hij de keuze van de organisator onveilig acht.

Is het dak van onze hal een obstakel?

Bij een poging om het but (in een hal) uit te schieten gaat dit, binnen de uitlijnen, tegen het plafond en komt terug in het speelveld. De tegenstander zegt dat het but hiermee ongeldig is geworden. Is dat ook zo?

Nee!

Het dak moet worden beschouwd als een „gewoon” obstakel, net als bijvoorbeeld een tak van een boom. Het is dan ook zelfs toegestaan om het dak te gebruiken, tenzij de plaats waar het dak wordt geraakt slechts bereikt kan worden na een overschrijding van een uitlijn.

Artikel 20. Tegengehouden boules

Als een geworpen boule wordt tegengehouden of van richting veranderd door een toeschouwer of door de scheidsrechter, blijft hij liggen op zijn nieuwe plaats.

Als een geworpen boule wordt tegengehouden of onopzettelijk van richting wordt veranderd door een speler van de equipe waartoe deze boule behoort, is hij ongeldig.

Als een geplaatste boule wordt tegengehouden of onopzettelijk van richting wordt veranderd door een tegenstander, beslist de speler de boule opnieuw te werpen of hem te laten liggen op zijn nieuwe plaats.

Als een geschoten of weggeschoten boule wordt tegengehouden of onopzettelijk van richting wordt veranderd door een speler, mag zijn tegenstander beslissen:

1. de boule te laten liggen op zijn nieuwe plaats; of
2. de boule neer te leggen in het verlengde van de lijn van zijn oorspronkelijke plaats naar de plek waar hij tot stilstand is gekomen, maar uitsluitend op toegestaan terrein en op voorwaarde dat zijn oorspronkelijke plaats was gemarkeerd.

Een speler die een bewegende boule met opzet tegenhoudt, wordt onmiddellijk uitgesloten van de rest van de partij, en met hem zijn equipe.

Artikel 21. Toegestane speeltijd

Nadat het but is uitgeworpen heeft een speler ten hoogste één minuut om zijn boule te werpen. Deze tijd gaat in zodra het but of de laatst geworpen boule tot stilstand is gekomen, dan wel nadat een noodzakelijke meting verricht is.

Deze regels zijn ook van toepassing op het uitwerpen van het but.

Voor een speler die zich niet aan deze speeltijd houdt, gelden de sancties genoemd in artikel 35.

Artikel 22. Verplaatste boules

Als een stilliggende boule door bijvoorbeeld de wind of de helling van het terrein verplaatst wordt, wordt hij teruggelegd op zijn oorspronkelijke plaats. Dit gebeurt ook als de boule per ongeluk verplaatst wordt door toedoen van een speler, de scheidsrechter, een toeschouwer, een dier of enig bewegend voorwerp.

Om onenigheid te voorkomen moeten spelers de plaats van de boules markeren. Protesten met betrekking tot niet-gemarkeerde boules worden niet in overweging genomen; de scheidsrechter zal zich louter baseren op de feitelijke ligging van de boules op het terrein.

Als echter een boule wordt verplaatst als gevolg van een in deze partij geworpen boule, blijft hij wel geldig.

Artikel 23. Werpen van andermans boules

Een speler die met een boule van een ander speelt, krijgt een officiële waarschuwing. De geworpen boule blijft niettemin geldig, maar wordt, indien nodig na meting, onmiddellijk vervangen.

Ingeval van herhaling in de loop van de partij wordt de boule van de speler die de fout maakte ongeldig verklaard, en alles wat als gevolg daarvan is verplaatst, wordt op zijn oorspronkelijke plaats teruggelegd.

Artikel 24. Onreglementair gespeelde boules

Behalve in de gevallen waarin in dit reglement de specifieke en progressieve sancties uit artikel 35 worden genoemd, is een boule die in strijd met de regels wordt geworpen ongeldig en alles wat als gevolg daarvan is verplaatst, wordt op zijn oorspronkelijke plaats teruggelegd, mits deze objecten gemarkeerd waren.

De tegenstander mag echter de voordeelregel toepassen en de worp alsnog geldig verklaren. De geworpen boule blijft dan geldig, en alles wat als gevolg van de worp is verplaatst, blijft op zijn nieuwe plaats liggen*

Wat is de regel als een speler van een equipe voor zijn beurt gooit?

In artikel 16 staat een van de basisprincipes van het spel. Kort samengevat: Als de eerste boule is gespeeld, is de andere equipe aan de beurt om te spelen. Uitgangspunt is dat vervolgens telkens de equipe die niet op punt ligt aan beurt is om te spelen. Wat nu als de equipe die op punt ligt de volgende boule speelt, terwijl zijn tegenstander nog boules heeft?

Als het werpen van een boule ingaat tegen het basisprincipe van het spel is er sprake van een onreglementair gespeelde boule. Een onreglementair gespeelde boule is ongeldig en moet uit het spel genomen worden en als er boules of het but verplaatst zijn moeten ze worden teruggelegd tenminste als ze gemarkeerd waren. De tegenstander heeft daarnaast de mogelijkheid om de "voordeelregel" toe te passen. Dan wordt de boule geldig en alles wat als gevolg van de worp is verplaatst behoudt zijn nieuwe positie.

Wanneer beide equipes nog boules te spelen hebben moet de equipe die gaat gooien dus zeker weten dat hij aan de beurt is. Mocht een van de equipes daaraan twijfelen dan moet eventueel nagemeten worden.

In artikel 35 is bepaald welke sancties er kunnen staan op het niet naleven van de spelregels.

Wat moet je doen als er méér dan één boule onterecht is geworpen?

Een equipe speelt drie boules op rij terwijl zij niet aan de beurt was. Mogen die dan alle drie uit het spel worden gehaald?

In principe is elke boule die geworpen wordt, terwijl de werpende equipe op punt ligt, ongeldig. Een equipe kan daarbij niet uitgaan van een bewering van de tegenpartij dat die zou liggen, maar moet zichzelf daarvan overtuigen. Dus..... Ja er mogen drie boules uit het spel genomen worden.

Dat is evenwel niet absoluut. Als de tegenpartij de mogelijkheid gehad heeft bezwaar te maken en evenmin de ongeldig geworpen boule uit het spel genomen heeft, mag je aannemen dat hij akkoord gegaan is met het laten liggen van de betreffende boule(s). Alleen de laatste boule is dan ongeldig tenzij de tegenstander ook deze onregelmatige boule accepteert of een eigen boule werpt.

De regel geldt dus niet automatisch met terugwerkende kracht als de fout op een later moment ontdekt wordt. Voor welke oplossing gekozen wordt is ter beoordeling van de scheidsrechter.

Wat als iemand expres doet alsof hij geen boules meer heeft, of alsof hij op punt ligt?

Een speler mag zijn boule pas gooien nadat deze zichzelf ervan overtuigd heeft dat de tegenpartij niet aan de beurt is om te gooien, dus ofwel op punt ligt, ofwel geen boules meer heeft. Als iemand zijn boule desondanks toch werpt, is deze boule ongeldig en moet worden verwijderd. De verantwoordelijkheid voor het al dan niet spelen is hier erg belangrijk.

De tegenpartij heeft de sportieve plicht om, als het erop lijkt dat de andere partij onterecht een boule wil gaan gooien, dit kenbaar te maken. Als zij dit (bewust of onbewust) nalaat, is zij in overtreding, al is opzet zelden aan te tonen. Als de scheidsrechter hier echter, in de loop van het toernooi of de partij, een patroon ontdekt, kan deze hier, naar eigen inzicht, wel degelijk tegen optreden

PUNTEN EN METINGEN

Artikel 25. Tijdelijk wegnemen van boules

Om te kunnen meten is het toegestaan boules en obstakels tussen het but en de te meten boules tijdelijk weg te nemen, na hun plaats te hebben gemarkeerd. Na het meten worden de boules en obstakels op hun plaats teruggelegd. Als de obstakels niet kunnen worden weggenomen, wordt met behulp van een passer gemeten.

Artikel 26. Metingen

Een meting wordt verricht door de equipe die de laatste boule heeft geworpen. De tegenstander heeft altijd het recht na te meten.

Metingen worden verricht met een geschikt instrument, waarover beide equipes dienen te beschikken.

In het bijzonder is het niet toegestaan met de voeten te meten. Voor een speler die zich niet aan deze regel houdt, gelden de sancties uit artikel 35.

Ongeacht de ligging van de te meten boules en het moment in de werpronde kan de scheidsrechter worden geraadpleegd; tegen diens beslissing is geen beroep mogelijk. Tijdens

het meten door de scheidsrechter dienen de spelers zich op ten minste 2m afstand te bevinden.

De organisator kan voor bepaalde partijen, met name bij partijen die op tv worden uitgezonden, beslissen dat alleen de scheidsrechter mag meten.

Artikel 27. Weggenomen boules

Het is de spelers verboden gespeelde boules op te rapen vóór het einde van de werpronde.

Een boule die aan het einde van een werpronde wordt opgeraapt vóór het aantal punten is overeengekomen, is ongeldig. Hiertegen kan niet worden geprotesteerd.

Als een speler zijn boules in de baan opraapt terwijl zijn medespelers nog boules te spelen hebben, mogen deze boules niet meer gespeeld worden.

Als de laatste boule is gespeeld, raapt de tegenstander een van onze boules, die nota bene op punt ligt, op! Krijgen we dat punt nog?

Nee, helaas niet. Dit artikel is duidelijk: Een boule die voor het einde van een werpronde (dat wil zeggen voordat de punten zijn vastgesteld) wordt opgeraapt is ongeldig.

Voorop staat dat men vóór het einde van een werpronde (totdat de punten zijn vastgesteld) geen enkele boule mag oprapen, tenzij onderling afgesproken. Dat kan bijvoorbeeld zijn omdat een punt is vastgesteld en er ruimte gemaakt wordt om de ligging van de andere boules beter te kunnen beoordelen of om te kunnen meten.

Soms gebeurt dat ook tijdens het spel, omdat een boule te ver uit de richting ligt en een ander spel hindert. De ligging van de betreffende boule wordt dan natuurlijk wel gemarkeerd.

Het doet er voor deze regel niet toe of de opgeraapte boule een boule is van de eigen partij of van een tegenstander.

Aangenomen dat het oprapen van een boule van de tegenstander per ongeluk is gebeurd en dat de betreffende boule onbetwist op punt lag, kunnen partijen niettemin overeenkomen de boule terug te leggen en het punt te tellen. Bij het oprapen van een eigen boule waarover nog geen overeenstemming bestaat gaat dat niet op. Die boule is per definitie ongeldig.

Als een boule aantoonbaar wordt opgeraapt met het doel er voordeel mee te behalen, is een heel andere regel van toepassing namelijk die van artikel 38 Onsportief gedrag.

Het is verstandig er altijd de scheidsrechter bij te betrekken. Het oprapen van een boule voor het einde van een werpronde, is altijd in strijd met de regels. De scheidsrechter kan eventueel een sanctie opleggen genoemd in artikel 35 zoals een officiële waarschuwing of het ongeldig verklaren van een nog te werpen boule. Het roepen van de scheidsrechter heeft daarnaast nog wel een ander doel. Als er later op de dag wéér iets gebeurt waarbij deze equipe betrokken is, heeft hij of zij een handvat om tot een zwaardere sanctie over te gaan, zelfs als geen opzet bewezen kan worden.

Een equipe zegt „het punt te nemen”, maar dan blijkt de boule van de equipe niet op punt ligt. Mag (of moet) de equipe zijn laatste boule(s) alsnog spelen?

Tijdens een speelronde denkt equipe A op punt te liggen, terwijl equipe B geen boules meer te spelen heeft. Equipe A zegt: “Wij nemen het punt.” Vervolgens blijkt echter dat equipe B op punt ligt, waarna equipe A alsnog zijn laatste boule(s) wil spelen. Equipe B protesteert en zegt dat het spelen van de laatste boule(s) niet meer mag, want equipe A heeft immers gezegd het punt te nemen, en heeft daarmee afgezien van het recht om de laatste boule(s) te spelen.

Equipe B heeft gelijk.

Het Reglement voor de Petanquesport gaat niet op dit specifieke geval in. Hoofregel is dat altijd alle boules worden gespeeld. Om te voorkomen dat een equipe een voor haar voordelige situatie in een moeilijke ligging zou bederven, zal zij de resterende boule(s) vaak ver van de "gevaarzone" plaatsen. Dit wordt als zinloos tijdverlies beschouwd en mondt uit in "we nemen het punt". In feite zeg je daarmee "beschouw al mijn boule(s) als geworpen: Laten we de eindstand opmaken".

De equipe geeft op dat moment zelf het recht om zijn laatste boule(s) te spelen uit handen. Net zoals bij de regel dat je eenmaal geworpen boules niet opnieuw mag werpen (behalve een enkele uitzondering waar de regels dat toestaan) moeten we nu ook de uitspraak "wij nemen het punt" ofwel "beschouw al mijn boules als geworpen" als onherroepelijk beschouwen. Ook je virtueel geworpen boules mag je niet meer oprapen.

Hierbij moeten we opmerken, dat het wel buitengewoon onhandig is om "een punt te nemen" dat je niet blijkt te hebben. Een equipe mag zich daarbij nooit beroepen op een uitspraak van de tegenstander. De equipe doet er dus verstandig aan altijd eerst door eigen waarneming vast te stellen of men wel echt op punt ligt.

Als de situatie niet volstrekt duidelijk is, zelf door middel van een eigen meting de ligging vast te stellen, of die door de scheidsrechter te laten vaststellen.

Ik ben vergeten het scorebord na een werpronde bij te werken. Mag ik dit na de volgende werpronde nog doen?

Tijdens een werpronde heeft equipe A drie punten gescoord. Beide equipes zijn dat aan het einde van de werpronde overeengekomen. Equipe A laat echter na om de behaalde punten op het scorebord te noteren. In de volgende werpronde behaalt equipe B een punt en noteert dat op het scorebord. Als een speler van equipe A de vorige stand op het scorebord wil bijwerken, merkt equipe B op dat dit niet meer mag: de volgende werpronde is immers al gespeeld en de stand overeengekomen.

Dat is onjuist. Equipe A mag wel degelijk de score bijwerken en de drie punten „schrijven". Reglementair behaalde punten kunnen niet verloren gaan omdat de registratie niet is bijgehouden.

In het RPS zijn geen regels opgenomen over de wijze waarop de scores dienen te worden bijgehouden. Vaak kunnen de equipes gebruik maken van scoreborden of van andere hulpmiddelen, zoals een handteller. Deze hebben vanzelfsprekend geen enkele invloed op het wedstrijdverloop. Het „verbod" dat equipe B uitspreekt is dus onterecht. Equipe B zou equipe A juist moeten waarschuwen als deze de stand vergeet bij te werken. Dat is niet alleen sportief, maar ook verstandig, omdat het latere problemen voorkomt.

Artikel 28. Bij meting verplaatsen van boules of but

Het te meten punt gaat verloren voor een equipe waarvan een speler die een meting uitvoert het but of een van de betwiste boules verplaatst. Als de scheidsrechter tijdens een meting het but of een boule beweegt of verplaatst, doet hij in alle rechtvaardigheid een uitspraak.

Artikel 29. Boules op gelijke afstand

Als de twee het dichtst bij het but liggende boules even ver van het but liggen en aan verschillende equipes toebehoren, kunnen zich de volgende drie gevallen voordoen:

1. geen van beide equipes heeft nog boules te spelen: de werpronde eindigt onbeslist en het but wordt uitgeworpen door de equipe die in de vorige spelronde scoorde of de equipe die de toss won;

2. slechts één equipe heeft nog boules te spelen: die equipe werpt deze boules en behaalt zoveel punten als zij uiteindelijk boules dicht bij het but heeft liggen dan de dichtstbijzijnde boule van de tegenstander; en
3. beide equipes hebben nog boules te spelen: de equipe die het laatst heeft geworpen, werpt nogmaals een boule, dan de tegenstander, en vervolgens om beurten, totdat één equipe op punt ligt; als slechts één equipe nog boules te spelen heeft zijn de regels van punt 2 van toepassing.

Als er aan het einde van een werpronde geen boules op toegestaan terrein liggen, eindigt de werpronde onbeslist.

Artikel 30. Reinigen van but of boules

Vóór meting moeten de betrokken boules en het but worden ontdaan van al wat er aan kleeft.

Artikel 31. Klachten

Om ontvankelijk te zijn, moet een klacht bij de scheidsrechter worden ingediend. Klachten die na het einde van de partij worden ingediend, worden niet in behandeling genomen.

Discipline

Artikel 32. Afwezigheid van spelers

Bij de loting voor het wedstrijdschema en de bekendmaking van het resultaat van deze loting moeten de spelers bij de wedstrijdtafel aanwezig zijn. Als een equipe een kwartier na de bekendmaking nog niet op het terrein aanwezig is, wordt zij bestraft met één punt, dat aan de tegenstander wordt toegekend.

Bij partijen op tijd wordt deze termijn verkort tot 5 minuten.

Voor iedere vijf minuten afwezigheid daarna wordt opnieuw een punt toegekend aan de tegenstander.

Dezelfde sanctie wordt tijdens het toernooi opgelegd na elke loting en bij hervatting van de partijen na enige onderbreking.

Een equipe die één uur na het begin van het toernooi, of de hervatting van de partijen na een onderbreking, nog niet op het terrein is verschenen wordt uitgesloten van het toernooi.

Een onvolledige equipe mag aan de partij beginnen zonder op een afwezige speler te wachten, maar speelt zonder zijn boules.

Spelers mogen zich niet van een partij verwijderen of het speelterrein verlaten zonder toestemming van de scheidsrechter. In geen geval wordt het spel hiervoor onderbroken; evenmin vervalt de verplichting voor zijn medespelers hun resterende boules binnen de toegestane minuut te spelen. Als de betrokken speler niet terug is op het moment dat hij moet spelen, worden zijn boules met één per minuut ongeldig.

Als er geen toestemming is gegeven gelden de sancties uit artikel 35.

Bij een ongeluk of een door een arts geconstateerd medisch probleem krijgt deze speler ten hoogste een kwartier rust. Bij misbruik van deze regeling worden de betreffende speler en zijn equipe onmiddellijk uitgesloten van deelname.

Artikel 33. Te laat komen

Als de afwezige speler na het begin van een werpronde verschijnt, mag hij niet meer aan deze werpronde deelnemen. Pas in de volgende werpronde kan hij aan de partij meedoen.

Als de afwezige speler meer dan een uur na het begin van een partij verschijnt, mag hij daar niet meer aan meedoen.

Als de onvolledige equipe deze partij wint, mag hij wel aan de eventuele volgende partij(en) meedoen, mits de equipe mede op zijn naam is ingeschreven.

Als het toernooi in poules wordt gespeeld, mag hij, ongeacht het resultaat van deze partij, aan de eventuele volgende partij(en) deelnemen.

Een werpronde wordt geacht te zijn begonnen zodra het but al dan niet geldig is uitgeworpen. Bij partijen op tijd kunnen specifieke regels worden gesteld.

Artikel 34. Vervangers

Het inzetten van een vervanger in een doublette of van een of twee vervangers in een triplete is slechts toegestaan tot het officiële startsein van het toernooi (mondeling, door middel van een fluitje, een startschot, enz.), tenzij de vervanger reeds als behorend tot een andere equipe voor het toernooi was ingeschreven.

Artikel 35. Sancties

Spelers die zich niet houden aan de spelregels, riskeren de volgende sancties:

1. Waarschuwing, door de scheidsrechter kenbaar gemaakt door het tonen van een gele kaart aan de overtreder.

Als evenwel een gele kaart wordt gegeven voor tijdsoverschrijding geldt die voor alle spelers van de overtredende equipe. Als een van de spelers van die equipe al een gele kaart op zijn naam heeft staan wordt hij bestraft met het ongeldig verklaren van een nog te spelen boule voor de lopende werpronde of, als hij geen boule meer te spelen heeft, een boule in de volgende werpronde.

2. Ongeldigverklaring van de geworpen of een te werpen boule, door de scheidsrechter kenbaar gemaakt door het tonen van een oranje kaart aan de overtreder.
3. Uitsluiting van de schuldige voor de rest van de partij, door de scheidsrechter kenbaar gemaakt door het tonen van een rode kaart aan de overtreder.
4. Diskwalificatie van de equipe die de fout maakte.
5. Diskwalificatie van beide equipes indien zij elkaars foutieve gedrag door de vingers zien.

Een waarschuwing is een sanctie, en kan alleen worden gegeven na constatering van een overtreding.

Waarschuwendende woorden of het verzoek de regels te respecteren aan het begin van een toernooi kunnen nooit als waarschuwing beschouwd worden.

Artikel 36. Slechte weersomstandigheden

Bij regen wordt een begonnen werpronde afgemaakt, tenzij de scheidsrechter anders beslist. De scheidsrechter is, na overleg met de jury, als enige bevoegd ingeval van overmacht een werpronde te onderbreken of ongeldig te verklaren.

Artikel 37. Nieuwe fase van het spel

Als bepaalde partijen bij de afkondiging van een nieuwe fase van het toernooi (2e ronde, 3e ronde, etc.) nog niet afgelopen zijn kan de scheidsrechter, na raadpleging van de wedstrijdleiding, alle maatregelen en beslissingen nemen die hij nodig acht voor een vlot verloop van het toernooi.

Artikel 38. Onsportief gedrag

Equipes die tijdens een toernooi ruzie maken of blijk geven van onsportiviteit of van gebrek aan respect voor het publiek, de officials of de scheidsrechters, worden uit het toernooi genomen. Deze diskwalificatie kan leiden tot nietigverklaring van eventueel behaalde resultaten, en tot het opleggen van de sancties als bepaald in artikel 39.

Artikel 39. Wangedrag

Een speler die schuldig wordt bevonden aan wangedrag of, erger nog, geweld jegens een official, een scheidsrechter, een andere speler of een toeschouwer, riskeert een of meer van de volgende sancties, afhankelijk van de ernst van de overtreding:

1. diskwalificatie;
2. intrekking van zijn licentie of het document als bedoeld in artikel 4; en
3. verbeurdverklaring of teruggave van prijzen en beloningen.

Een sanctie die wordt opgelegd aan een schuldig bevonden speler, kan ook worden opgelegd aan zijn medespelers.

Sanctie 1 wordt opgelegd door de scheidsrechter.

Sanctie 2 wordt opgelegd door de jury.

Sanctie 3 wordt toegepast door de wedstrijdleiding, die de vervallen prijzen en beloningen, vergezeld van een verslag, binnen 48 uur aan de bond stuurt, die over de bestemming ervan beslist.

In alle gevallen ligt de uiteindelijke beslissing bij het tuchtcollege van de bond.

Spelers dienen correct gekleed te zijn. In het bijzonder is het verboden te spelen met ontbloot bovenlichaam en om veiligheidsredenen moeten spelers gesloten schoeisel dragen dat tenen en hielen beschermt.

Het is gedurende het spel verboden te roken, inclusief elektronische sigaretten. Tevens is het tijdens het spel verboden mobiele telefoons te gebruiken.

Spelers die zich niet houden aan deze regels kunnen, na een officiële waarschuwing van de scheidsrechter, worden gediskwalificeerd, als zij volharden in hun gedrag.

Artikel 40. Verplichtingen van scheidsrechters

Scheidsrechters die zijn aangewezen om een toernooi te leiden, zien toe op de strikte toepassing van het spelreglement en de administratieve regelingen die het completeren.

Zij kunnen spelers of equipes diskwalificeren die weigeren zich bij hun beslissingen neer te leggen.

De scheidsrechter rapporteert toeschouwers die een licentie bezitten of door de bond geschorst zijn, en die door hun gedrag incidenten op het terrein veroorzaken, aan de bond. Deze maakt een tuchtzaak tegen betrokkenen aanhangig bij het tuchtcollege dat over de schuldvraag beslist en de op te leggen straffen vaststelt.

Mag een scheidsrechter spelers midden in een werpronde aanspreken?

Ja.

Deze vraag werd gesteld naar aanleiding van een speler die speelde met gemerkte boules (er was een rode streep op zijn boules aangebracht). Met name in een dergelijk geval (spelen met ondeugdelijk materiaal) dient de scheidsrechter zo snel mogelijk in te grijpen, dus eventueel midden in een werpronde.

In andere gevallen beveelt de reglementencommissie wat meer terughoudendheid aan, en verdient het de voorkeur te wachten tot de werpronde is afgelopen, maar de scheidsrechter had hier dus volkomen gelijk.

In alle gevallen echter is één en ander geheel ter beoordeling van de scheidsrechter zelf; hij is de enige die de urgentie van een interventie kan bepalen.

Artikel 41. Samenstelling en beslissingen van de jury

Gevallen waarin dit reglement niet voorziet, worden voorgelegd aan de scheidsrechter die ze kan doorverwijzen naar de jury van het toernooi.

Tegen beslissingen van de jury als bedoeld in deze alinea, is geen beroep mogelijk. Een jury bestaat uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden. Als de stemmen staken, is de stem van de voorzitter van de jury doorslaggevend.

GELDIGHEID

Dit reglement is goedgekeurd door het Comité de Direction van de Fédération Internationale de Pétanque et Jeu Provençal op 4 december 2016 te Antananarivo (Madagaskar).

Deze Nederlandse vertaling (het RPS) is vastgesteld door de reglementencommissie van de Nederlandse Jeu de Boules Bond en is met ingang van 1 maart 2017 van toepassing bij alle onder auspiciën van de NJBB te houden toernooien.